

BONUS

EN VERDER

Bewegingsonderwijs anno 2023

Het is 07.25 uur, de moderne vakleerkracht bewegingsonderwijs komt zijn zaal binnen en start met de voorbereiding van de dag. Vandaag komen de groepen 5, 6 en 7 en in zijn jaarplanning staan vandaag freerunning met balanceren, touwzwaaien, circus en als vierde activiteit een tikspel op de planning. Om 8.15 uur gaan de deuren open, groep 7A opent de dag. 90 procent van de kinderen is voor 8.25 uur al binnen en zijn alvast begonnen. Het belooft een mooie dag te worden! Nu eerst gymmen, straks nog meer... | Wiebe Faber

Wij nemen je graag mee met de gymdocent, de vakleerkracht bewegingsonderwijs anno 2023. Een docent die 'anders' lesgeeft, betrokken is op en bij een school, leerlingen volgt in hun ontwikkeling, extra's aanbiedt na schooltijd en collega's ondersteunt tijdens schooltijd. Een docent die meer biedt dan een leuk uurtje rennen en waarbij oude vooroordelen niet meer passen.

Werkdruk

Het aantal vakleerkrachten in het primair onderwijs is de afgelopen jaren gestegen. Door de vrijgekomen gelden voor werkdrukverlaging en de wettelijke verplichting in het primair onderwijs is dat geen verrassing. Veel scholen kiezen voor een vakleerkracht, omdat daardoor inderdaad de werkdruk

voor groepsleerkrachten wordt verlaagd. De gewonnen tijd kan aan andere schooltaken of lesvoorbereidingen voor de andere vakken worden besteed. Een prachtige win-win voor de groepsleerkracht en de kwaliteit van het bewegingsonderwijs.

Lesinhoud

De vakleerkracht werkt met een jaarplanning, een onderdeel van zijn vakwerkplan voor de school, waarin twaalf beweegleerlijnen aan bod komen. Daarnaast is er ruimte in het curriculum voor 'nieuwe' ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld freerunning. Naast de beweegleerlijnen besteedt de vakleerkracht tijd aan de reguleringsdoelen en leert de kinderen verschillende rollen aan, bijvoorbeeld als scheidsrechter of als coach.

De tijd van klassikaal trefbal en van vijftien kinderen in een rij achter één bok of kast is (gelukkig) voorbij. De moderne vakleerkracht biedt activiteiten aan waardoor het etalage-effect, waarbij alle kinderen naar je kijken terwijl jij aan de beurt bent, niet meer aanwezig is. Bovendien

Ondertussen in de zaal bij groep 7A

De vakleerkracht heeft de zaal ingericht, zodat in verschillende zaaldelen gedifferentieerd gewerkt kan worden. Dat betekent dat de leerlingen kunnen kiezen uit drie verschillende freerunningbanen. Voor elk niveau een baan: een slackline, een omgekeerde bank en evenwichtsplanken waar je kan balanceren. Daarnaast circus met Chinese bordjes en jongleerballen met instructiefilmpjes voor verschillende niveaus. Bij het tikspel krijgen de leerlingen keuzes aangeboden op eigen beweegniveau. Wil je een tikstok om het makkelijker te maken of kies je ervoor om het moeilijker te maken en vijf kinderen te tikken in plaats van drie? De les is zo ingericht dat de zwakste beweger met een glimlach de les uit loopt en zegt: 'Meester, het is vandaag gelukt'.

zijn er nu 24 van de 26 kinderen in een actieve rol ten opzichte van één op vijftien. Dit vraagt organisatie en klassenmanagement maar biedt enorm veel beweegkansen voor de leerlingen.

Ondertussen in de zaal bij groep 7A

Met hetzelfde gebaar als alle groepsdocenten laat de vakleerkracht zien dat het inmiddels het einde van de les is voor groep 7A. Twee leerlingen worden volgens het directe instructiemodel gevraagd of zij hun doel van het balanceren hebben behaald. Een van beiden mag het aan de klas laten zien en na het applaus verlaten de leerlingen de zaal. "Vier van jullie zie ik straks in de pauze, tot zo."

Meerwaarde voor de school

De vakleerkracht spreekt dezelfde taal als de groepsleerkracht in de klas. Hierdoor is de vakleerkracht onderdeel van de school. De vakleerkracht werkt samen met de groepsleerkrachten om de sociale leerlijn, die door de school is afgesproken, ook in de gymzaal te laten doorlopen. Na afloop van de les bespreekt de vakleerkracht in de overdracht de leerlingen die vandaag zorg nodig hadden met de groepsleerkracht van groep 7A en vertelt nog even over het succes van de leerling bij het balanceren.

De vakleerkracht is betrokken bij meer dan alleen de gymzaal en is vrij geroosterd tijdens het buitenspel. De vier leerlingen uit groep 7A komen in de pauze, zij zijn vandaag de schoolpleincoaches. Twee van hen beheren de sport uitleen wanneer de groepen 3, 4 en 5 buiten zijn. De andere twee leerlingen begeleiden het spel van de week. Een spel dat ze twee weken geleden met de vakleerkracht in de gymzaal hebben gespeeld. Zo worden binnen- en buitenschools bewegen verbonden en is de vakleerkracht het gezicht voor bewegen in school.

Na schooltijd in groep 7A

Twaalf leerlingen doen mee aan het naschoolse sportkennismakingsuur, elke maandag van de week samen met de vakleerkracht en nog dertien andere leerlingen uit de buurt. Vandaag is de combinatiefunctionaris racketsport op bezoek en worden er in meerdere vakken allerlei badminton activiteiten gedaan. De les lijkt op de gymles waardoor er voor de kinderen uit groep 7A een mooie verbinding ontstaat. De kennismaking is voor alle kinderen uit groep 6, 7 en 8 van de scholen in de wijk. De vakleerkracht kent de kinderen inmiddels, omdat ze elke week komen. Ze zijn lid van hun eigen naschoolse sportclub!

De vakleerkracht is hier de verbinding tussen combinatiefunctionaris, buurtsportcoach of sportvereniging in een naschools uur dat qua organisatie lijkt op de schoolse gymles met zelfstandig werken in meerdere activiteiten, maar qua inhoud een opstapje is richting de sportverenigingen in de stad.

Naast het uur voor de groepen 6, 7, 8 is er ook een les voor de groepen 1, 2 en voor de groepen 3, 4, 5. Daarnaast is er elke week een uur motorische remedial teaching (MRT) en een talentklas. Al deze naschoolse uren staan in verbinding met de school en de vakleerkracht zorgt voor een sterk pedagogisch klimaat en is het dagelijks en wekelijks herkenbare gezicht voor bewegen.

Volgen

De vakleerkracht volgt de leerlingen elke paar weken op motorische en sociale vaardigheden in een leerlingvolgsysteem (LVS) en heeft zo inzicht in hun bewegen en welzijn tijdens de gymles. Dit heeft een paar voordelen. De vakleerkracht kan aan de hand van de beweegniveaus de volgende les beter differentiëren, weet welke leerlingen leerhulp of uitdaging nodig hebben en past de lesvoorbereiding hierop aan. Ook gebruikt de vakleerkracht het LVS om leerlingen te verwijzen naar het naschoolse programma, welke kinderen gaan bijvoorbeeld naar de talentklas of MRT. Zo biedt de vakleerkracht een derde beweeguur op maat aan voor elk kind. Omdat alles is gedigitaliseerd heeft de vakleerkracht een rapportage voor leerkrachten, ouders en kind over de voortgang tijdens de gymles.

De vakleerkracht 2.0

Bij gebrek aan een beter woord is er ook nog de vakleerkracht 2.0. Diegene die de uitgebreide versie aan het worden is van de moderne vakleerkracht. Voor de vakleerkracht 2.0 staan de kwalitatief goede lessen bewegingsonderwijs nog steeds centraal. Deze vakleerkracht biedt echter, naast het organiseren van sportdagen of een sportclinic, extra beweegactiviteiten aan dat buiten het standaard takenpakket past. Er zijn prachtige voorbeelden van

vakleerkrachten die bewegen in en om de school aanpakken met dynamische schooldagen, bewegend leren of prachtige schoolpleinen en beweeghoeken. Voorbeelden waarin de vakleerkracht samen met groepsleerkrachten rekenen naar het schoolplein brengen of taal naar de gangen van het schoolgebouw. Er zijn vakleerkrachten die schoolzwemmen weer nieuw leven inblazen, kinderen watervrij maken en helpen richting een zwemdiploma.

Dit kan ook de vakleerkracht zijn die alle kinderen elke avond enthousiast maakt bij de avond4daagse, meegaat naar alle voetbal-, peanutbal-, schaak- of andere sporttoernooien. Of de betrokken vakleerkracht die kinderen helpt toch lid te kunnen worden van een sportclub via het Jeugd sportfonds.

En dan is er nog mijn persoonlijke favoriet, de vakleerkrachten die werken met 'peerteaching', waarbij leerlingen uit groep 7 aan tutorgym mogen

deelnemen en als 'meester of juf' lesgeven aan de kleuters of groep 3. Waarbij groep 8 sportdagen organiseert voor de school om zo bewegen, leren organiseren en sociale vaardigheden te combineren.

De vakleerkracht als duizendpoot is nog niet overal. En is zeker afhankelijk van de randvoorwaarden om de vakleerkracht heen zoals bijvoorbeeld een goede accommodatie, een onderwijs-cao, samenwerkende besturen en scholen,

sportbedrijf van de gemeente en heel belangrijk, facilitering en vertrouwen van de directie van een school. Maar de moderne vakleerkracht is er en gaat niet meer weg! ●

Contact

wiebe.faber@kvlo.nl

Wiebe Faber is docent bewegingsonderwijs en adviseur po bij de KVLO

Foto's

Maarten Feenstra

Kernwoorden

bewegingsonderwijs, vakleerkracht 2.0, leerlingvolgsysteem, MRT, dynamische schooldag